

การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี Women's Participation in Development of Nong O Subdistrict, Ban Pong District, Ratchaburi Province

รุ่งนภา เฟ่งรุ่งเรืองวงษ์^{1*} และวรรณรวิ เหมบุตร²

¹อาจารย์ ดร., สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

²นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

*roong001@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบล และ 2) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านชุมชนกับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบล กลุ่มตัวอย่างการวิจัย คือ สตรีในเขตตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 368 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วน จำแนกตามรายหมู่บ้าน เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามที่สร้างขึ้นโดยมีค่าความตรงด้านเนื้อหาระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 ค่าความเที่ยงเท่ากับ 0.99 วิเคราะห์ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าไคสแควร์ และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. การมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบล ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ประกอบด้วยการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ส่วนปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การรับฟังข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบล และปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ การได้รับผลตอบแทน การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล และความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของสตรี การพัฒนาตำบล ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง

Abstract

The objectives of this research were to study: 1) the level of women's participation in subdistrict development; and 2) the relationships of personal factors, information factors, community factors with women's participation in subdistrict development. The research sample was 368 women in Nong O Subdistrict, Ban Pong District, Ratchaburi Province derived by stratified random sampling as distributed by village. The research instrument for data collection was a questionnaire constructed with the IOC content between 0.67 and 1.00, the internal consistency reliability coefficient was 0.99. Data were analyzed with percentage, mean, standard deviation, Chi-squares and Cramer's V coefficient.

The research revealed that:

1. Overall and in specific aspects, the level of women's participation in subdistrict development was at a moderate level. These aspects were benefit participation, decision participation, evaluation participation, and operation participation.

2. The personal factors in the aspects of age, education level, occupation, income, and living duration in the community; the information exposure factors in the aspects of information reception, and perception of subdistrict administrative organization; and the community factors in the aspects of benefit gained, subdistrict administrative organization's openness to participation opportunity in subdistrict development, experience of subdistrict development participation, and frequency of subdistrict development participation, all had relationship with women's participation in subdistrict development with statistical significance at .05.

Keywords: women's participation, subdistrict development, Nong O subdistrict, Ban Pong district

1. บทนำ

ความเปลี่ยนแปลงกระแสโลกาภิวัตน์ผลทำให้โครงสร้างประชากรไทยเปลี่ยนแปลงไปจากรวดเร็ว โดยเฉพาะสตรี สัดส่วนประชากรสตรีมีมากกว่าบุรุษในปัจจุบัน และมีแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ถึงแม้สตรีจะมีจำนวนมากกว่าบุรุษ แต่ไม่ได้หมายความว่า จะได้รับโอกาสทางสังคมเท่าเทียมกับบุรุษแต่อย่างใด ในทางตรงกันข้ามสตรีไทยยังคงมีปัญหาความไม่เสมอภาคระหว่างหญิงและชาย อันเป็นผลมาจากความเชื่อของสังคมไทย สตรีมีความสามารถน้อยกว่าบุรุษ จะต้องเป็นผู้ตามเสมอ ส่งผลให้สตรีไทยขาดการสนับสนุนการมีส่วนร่วมทางการเมือง สังคม เศรษฐกิจ ขาดโอกาสและการยอมรับ ถูกเลือกปฏิบัติ และตกเป็นเหยื่อความรุนแรง (สิริพัฒน์ ลาภจิตร, 2550: 2) ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยี และการศึกษา อันนำไปสู่เงื่อนไขความจำเป็นต่อการพัฒนาบทบาทสตรีไทยมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นตำแหน่งหน้าที่ทั้งในภาครัฐหรือภาคเอกชน แม้ว่าสตรีจะมีบทบาทมากขึ้นแต่ยังมีสัดส่วนการมีส่วนร่วมน้อย รัฐบาลจึงได้ให้ความสำคัญในส่งเสริมและพัฒนาสตรีอย่างต่อเนื่อง จากแผนพัฒนาสตรีระยะยาว ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) และยุทธศาสตร์ที่ 4 ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2555: ออนไลน์) ยอมรับบทบาทสตรีในบริบทต่าง ๆ อย่างเท่าเทียมกัน เพื่อให้มีความมั่นใจและศักยภาพในการมีส่วนร่วมทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจ ประกอบกับแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญคือ การสร้างความพร้อมในการมีส่วนร่วมทางการเมือง และการบริหารแก่สตรีด้วยวิธีการที่เหมาะสม โดยเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจเรื่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้อุดมการณ์ด้านจิตอาสาและจิตสาธารณะแก่สตรี การให้โอกาสสตรีที่มีความสามารถได้รับตำแหน่งทางการเมือง การบริหาร และการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ การแสวงหาแนวร่วมจากทุกภาคส่วนในการสนับสนุนสตรีที่มีศักยภาพ รวมทั้งมีการแก้ไขกฎและระเบียบที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาคุณภาพของสตรี ประเด็นการพัฒนาการมีส่วนร่วมของสตรีจึงกลายเป็นเป้าหมายที่สำคัญในการพัฒนาประเทศหลายมิติ การพัฒนาตำบลเป็นมิติหนึ่งที่จะนำมาซึ่งความมั่นคงและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของประเทศ จุดเริ่มต้นจากบุคคลในครอบครัว ผู้ซึ่งมีบทบาทสำคัญคือ สตรี ซึ่งควรได้รับโอกาสในการพัฒนาตนเองมากขึ้น โดยส่งเสริมให้มีบทบาทในการพัฒนาตำบล ทั้งทรัพยากรและพื้นที่อย่างมีเป้าหมาย เพื่อให้ผลการปฏิบัติงานร่วมกันในตำบลได้รับการพัฒนาครอบคลุมทุกด้าน ด้วยเหตุนี้ องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) จึงมีอำนาจหน้าที่สำคัญในการพัฒนาสตรีในตำบล เนื่องจากเป็นกลุ่มที่ใกล้ชิดชุมชนและมีจำนวนมาก หากส่งเสริมให้สตรีได้เรียนรู้การแก้ไขปัญหาในท้องถิ่น ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการปกครองระบอบประชาธิปไตย จะทำให้การมีส่วนร่วมของภาคประชาชนเป็นรูปธรรมอย่างแท้จริง (จรรยา รักษาศรี, 2555: 1)

ตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี มีพื้นที่และขอบเขตความรับผิดชอบค่อนข้างมาก 15 หมู่บ้าน ได้แก่ หมู่ที่ 1 บ้านหนองบอน หมู่ที่ 2 บ้านหัวโปงเล็ก หมู่ที่ 3 บ้านหัวโปงใหญ่ หมู่ที่ 4 บ้านหนองอ้อไทย หมู่ที่ 5 บ้านนาเจริญ หมู่ที่ 6 บ้านหนองอ้อตะวันออก หมู่ที่ 7 บ้านหนองอ้อตะวันตก หมู่ที่ 8 บ้านหนองหูช้าง หมู่ที่ 9 บ้านหนองกระจอย หมู่ที่ 10 บ้านหนองตะแคง หมู่ที่ 11 บ้านทุ่งน้อย หมู่ที่ 12 บ้านลาดใหญ่ หมู่ที่ 13 บ้านโรงข้าวสาร หมู่ที่ 14 บ้านหนองเจริญ หมู่ที่ 15 บ้านทุ่งเจริญ (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ, 2559: 7) จำนวนประชากร 9,053 คน แยกเป็นชาย 4,422 คน หญิง 4,631 คน จากรายงานการจัดเวทีประชาคมหมู่บ้านเพื่อการจัดทำแผนพัฒนาตำบลที่ผ่านมาพบว่า สัดส่วนสตรีที่เข้าร่วมน้อยกว่าบุรุษ ผลการวิเคราะห์นโยบายและแผนของ อบต.หนองอ้อ แสดงให้เห็นว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีค่อนข้างน้อย ไม่ว่าจะเป็นการเสนอปัญหา วางแผน กำหนดนโยบายและแนวทางการพัฒนา หรือการติดตามตรวจสอบการทำงาน อาจส่งผลให้การดำเนินงานของตำบลไม่ประสบความสำเร็จเท่าที่ควร (องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ, 2555) ทั้งนี้ เนื่องมาจากสังคมไทยยังไม่เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมเท่าที่ควร ทั้งที่เป็นกลุ่มพลังแฝงขนาดใหญ่ ประกอบกับโอกาส เวลา และการประกอบอาชีพของสตรีไทยปัจจุบัน รวมทั้งสตรีส่วนใหญ่มองว่าบทบาททางการเมืองเป็นเรื่องของบุรุษ จึงไม่ได้ให้ความสำคัญต่อการดำเนินกิจกรรมการเมือง ปัญหาเหล่านี้มีส่วนสำคัญทำให้การพัฒนาตำบลไม่มีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ เงื่อนไขความสำเร็จของการพัฒนา ขึ้นอยู่กับการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นหลัก จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษากระบวนการมีส่วนร่วมของสตรีใน

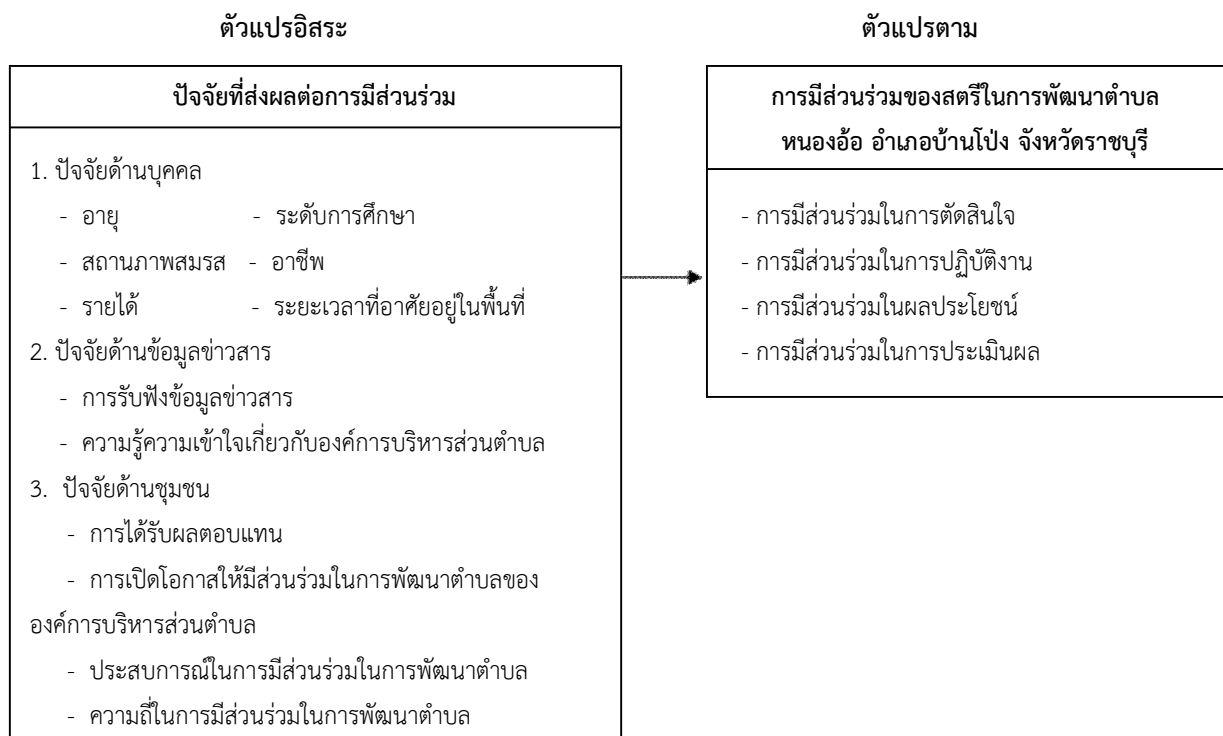
การพัฒนาตำบล และความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านชุมชน กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี ทั้งนี้ เพื่อจะได้หาแนวทางในการพัฒนาสตรีให้มีส่วนร่วมมากขึ้นในการพัฒนาท้องถิ่นให้เกิดประสิทธิภาพและยั่งยืน

2. วัตถุประสงค์ในการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ปัจจัยด้านชุมชนกับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี

3. เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดการมีส่วนร่วมของสตรีในประเทศไทยตามแผนพัฒนาสตรี (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555: ออนไลน์) คือ การเพิ่มโอกาสในการเข้าร่วมทางการเมือง การบริหารและการตัดสินใจในระดับต่าง ๆ (สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว, 2555) เป็นกระบวนการเข้ามามีส่วนในการคิด การตัดสินใจ การวางแผน ดำเนินการพัฒนาตำบลของตนเอง หลักการที่แท้จริงคือ ความรู้สึกเป็นเจ้าของร่วมคิด ร่วมปฏิบัติ ร่วมประเมินตรวจสอบ และร่วมรับผิดชอบถึงผลประโยชน์และโทษที่เกิดขึ้น การมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล หมายถึง ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาของสตรี แบ่งการมีส่วนร่วม 4 ขั้นตอน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากแนวคิดและเอกสารที่เกี่ยวข้อง สรุปเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงปริมาณ ประชากรคือ สตรีในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ อำเภอบ้านโป่ง จังหวัดราชบุรี จำนวน 4,631 คน ใช้วิธีการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยสูตรของ Taro Yamane (1967 อ้างถึงใน วีระชาติ เมืองใจ, 2552: 29) โดยสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนจำแนกตามรายหมู่บ้าน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 368 คน ระยะเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนกรกฎาคม 2556 ถึงเดือนมิถุนายน 2559 เครื่องมือคือ แบบสอบถามซึ่งพัฒนาคุณภาพโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC (Index of Item Objective Congruence) คัดเลือกเฉพาะค่าข้อคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 0.96 มีความตรงด้านเนื้อหาระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 มีความเที่ยงของแบบสอบถามเท่ากับ 0.99 สร้างเป็นข้อคำถามครอบคลุมวัตถุประสงค์ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วม ลักษณะแบบเลือกตอบ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ และค่าร้อยละ ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ ลักษณะแบบประเมิน 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าเฉลี่ยเลขคณิต และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าไคสแควร์ โดยกำหนดไว้ที่ระดับ .05 และใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (กัลยา วานิชย์ บัญชา, 2545: 182) และตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อเสนอแนะการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ลักษณะปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา

5. ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า สตรีส่วนใหญ่มีอายุ 30 - 39 ปี จำนวน 126 คน คิดเป็นร้อยละ 34.2 การศึกษาสูงสุดระดับการศึกษาประถมศึกษา จำนวน 145 คน คิดเป็นร้อยละ 39.4 สถานภาพสมรส จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 53.5 อาชีพรับจ้าง จำนวน 125 คน คิดเป็น ร้อยละ 34.0 รายได้เฉลี่ยต่อเดือนตั้งแต่ 5,001 - 7,000 บาท จำนวน 139 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่อยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี จำนวน 248 คน คิดเป็นร้อยละ 67.4 การรับฟังข้อมูลข่าวสารจากสื่อกระจายเสียงตามสาย (หอกระจายข่าว) จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 35.6 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต.อยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ย .36 การได้รับผลตอบแทน บางครั้ง มีจำนวน 266 คน คิดเป็นร้อยละ 72.3 การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลอยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 236 คน คิดเป็นร้อยละ 64.1 ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล จำนวน 124 คน คิดเป็นร้อยละ 33.7 และความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล 1 - 2 ครั้ง จำนวน 157 คน คิดเป็นร้อยละ 42.7

2. ระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลสภาพรวมพบว่าอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 0.90) เมื่อจำแนกเป็นรายด้านพบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน โดยเรียงระดับการมีส่วนร่วมจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ($\bar{X} = 2.77$, S.D. = 0.87) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.93) ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.67$, S.D. = 0.87) และด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ($\bar{X} = 2.64$, S.D. = 0.94) ตามลำดับ

3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของสตรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

3.1 อายุของสตรีมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้ พบว่าสตรีมีอายุ 50 - 59 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด สตรีมีอายุ 40 - 49 ปี อายุมากกว่า 60 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก และสตรีมีอายุ 21 - 29 ปี อายุต่ำกว่า 20 ปี อายุ 30 - 39 ปี ระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3.2 ระดับการศึกษาของสตรีมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่าสตรีไม่ได้รับการศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด สตรีมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สตรีมีระดับการศึกษาอนุปริญญา ปริญญาตรี มัธยมศึกษาตอนปลาย ประถมศึกษา มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง และสตรีมีระดับการศึกษาปริญญาโท มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

3.3 สถานภาพสมรสของสตรีไม่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05

3.4 อาชีพของสตรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่า สตรีที่มีอาชีพรับจ้าง อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว/การค้าขาย มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เดียวกันสตรีที่มีอาชีพเกษตรกร อาชีพแม่บ้าน มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3.5 รายได้ของสตรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่าสตรีที่มีรายได้ไม่เกิน 5,000 บาท มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สตรีที่มีรายได้ 7,001 - 10,000 บาท มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เดียวกันสตรีที่มีรายได้ 5,001 - 7,000 บาท รายได้มากกว่า 10,000 บาท มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3.6 ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ของสตรีมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่า สตรีที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 - 7 ปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ต่ำกว่า 3 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่เดียวกันสตรีที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 4 - 5 ปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่มากกว่า 10 ปี ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 8 - 10 ปี มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3.7 การรับฟังข้อมูลข่าวสารมีความสัมพันธ์ของสตรีกับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่า สตรีที่มีการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น รับฟังข้อมูลข่าวสารจากพนักงานเจ้าหน้าที่ของ อบต. มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา คือ สตรีที่มีการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากรถประชาสัมพันธ์เคลื่อนที่ รับฟังข้อมูลข่าวสารจากป้ายประชาสัมพันธ์ มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก สตรีที่มีการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากสื่อกระจายเสียงตามสาย (หอกระจายข่าว) เว็บไซต์ของ อบต. สมาชิกสภา อบต. มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่เดียวกันสตรีที่มีการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากเอกสารเผยแพร่ของ อบต. (แผ่นพับ ใบปลิว) มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.8 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต.ของสตรี ในภาพรวมมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่าสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต.มาก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต.ปานกลาง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่เดียวกันสตรีที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต.น้อย มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3.9 การได้รับผลตอบแทน (เช่น ของขวัญ ของที่ระลึก ค่าเบี้ยประชุมค่าเบี้ยเลี้ยง) มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่า สตรีที่ได้รับผลตอบแทนบางครั้ง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด ในขณะที่เดียวกันสตรีที่ไม่เคยได้รับผลตอบแทน ได้รับผลตอบแทนทุกครั้ง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

3.10 การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล มีความสัมพันธ์ของสตรีกับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่า สตรีมีโอกาสในการมีส่วนร่วมน้อย มีส่วนร่วมน้อยที่สุด มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก รองลงมาคือ สตรีมีโอกาสในการมีส่วนร่วมมากที่สุด มีส่วนร่วมปานกลาง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่เดียวกันสตรีมีโอกาสในการมีส่วนร่วมมาก มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย

3.11 ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของสตรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้พบว่า สตรีที่มีประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. มีส่วนร่วมในการจัดทำงบประมาณรายจ่ายประจำปี มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับ มากที่สุด สตรีที่มีประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาตำบล มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่สตรีที่มีประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการจัดทำข้อบัญญัติตำบล มีส่วนร่วมในการประชุมสภา อบต. มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

3.12 ความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของสตรี มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .05 ทั้งนี้ พบว่า สตรีที่มีความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลมากกว่า 10 ครั้ง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด สตรีที่มีความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล 3 - 5 ครั้ง มีความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล 6 - 10 ครั้ง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก ในขณะที่สตรีที่มีความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล 1 - 2 ครั้ง มีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

6. สรุปและอภิปรายผล

สรุปผลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ ทั้งภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลางเท่ากัน ได้แก่ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล และการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน ส่วนปัจจัยด้านบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ และระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ ปัจจัยด้านข้อมูลข่าวสาร ได้แก่ การรับฟังข้อมูลข่าวสาร และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต. และปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ การได้รับผลตอบแทน การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล ประสิทธิภาพในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล และ ความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการศึกษาดังกล่าวสามารถอภิปรายผล ดังนี้

1. ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสิริพัฒน์ ลากจิตกร (2550: บทคัดย่อ) พบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านองค์การ (อบต.) มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุน การบริหารงาน อบต. ซึ่งหากระดับการมีส่วนร่วมกิจกรรมใดสูงก็จะพบว่าระดับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมอื่นสูงตามกันด้วย การมีส่วนร่วมส่วนใหญ่เป็นเพียงการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร ในขณะที่การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเชิงนโยบาย และการตรวจสอบการดำเนินงานของ อบต.อยู่ในระดับค่อนข้างต่ำ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีในตำบลหนองอ้อมีบทบาทในการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ได้แก่ เรื่องของการจัดทำแผนพัฒนา อบต. การจัดทำข้อบัญญัติ อบต. การจัดทำงบประมาณรายจ่าย อบต. การประชุมสภา อบต. การจัดซื้อจัดจ้าง จึงทำให้เกิดความสำเร็จและผลในการปฏิบัติของโครงการ และมีความรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของการตัดสินใจนั้น ซึ่งจะได้รับความร่วมมือจากสตรีในตำบลหนองอ้อพอสมควร จึงอาจทำให้สตรีในตำบลมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่ในระดับปานกลาง

2. ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับขวัญชัย น้าสมบุญ (2553: บทคัดย่อ) พบว่า ด้านร่วมวางแผนและเสนอแนวทางการพัฒนา ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีมีภารกิจหน้าที่ส่วนตัว หรือกิจวัตรประจำวันที่ต้องปฏิบัติงานค่อนข้างมาก จึงทำให้ไม่สามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลและร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.ได้ จึงอาจทำให้สตรีในตำบลมีส่วนร่วมในการปฏิบัติงานกับ อบต.อยู่ในระดับปานกลาง

3. ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสตรีเกี่ยวกับการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสิริพัฒน์ ลากจิตกร (2550: 23) กล่าวว่าลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนามีลักษณะแตกต่างกันไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับกิจกรรมที่ดำเนินการ โดยลักษณะการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ปรากฏ เช่น

การร่วมคิด ร่วมศึกษา วางแผน ดำเนินการตัดสินใจ ควบคุม ติดตาม ประเมินผลร่วมลงทุนและร่วมรับผลประโยชน์ ซึ่งสามารถดำเนินการโดยผ่านช่องทางทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรง ได้แก่ การเป็นสมาชิก กรรมการ ประธานหรือผู้นำ ผู้เข้าร่วมประชุมผู้ออกเงิน เป็นต้น ส่วนทางอ้อม ได้แก่ การเลือกตั้งผู้แทน โดยสามารถแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 3 ประเภท คือ 1) การมีส่วนร่วมในระดับแนวนอน 2) การมีส่วนร่วมในระดับแนวตั้ง 3) การมีส่วนร่วมในการบริหาร เป็นการมีส่วนร่วมที่เป็นทั้งแนวนอนและแนวตั้ง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบทบาทสตรีที่ผ่านมาไม่ค่อยได้เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.มากนัก จึงอาจทำให้สตรีในตำบลมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์จาก อบต.อยู่ในระดับปานกลาง

4. ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จากผลการศึกษาพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของสตรีเกี่ยวกับการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับตำราจอร์จ วัตสัน (2541: 128) หัวใจของการพัฒนาระบบการบริหารจัดการองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) และความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลและ อปท. คือ การกำกับ ตรวจสอบ ติดตาม และ ประเมินผลการปกครองตนเองตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันได้วางหลักให้รัฐบาลมอบความเป็นอิสระในการปกครองตนเองแก่ อปท.โดยมีการกำกับตรวจสอบเท่าที่จำเป็นนั้น อย่างไรก็ตาม อปท. สามารถวางระบบการติดตาม และ ประเมินผลการปฏิบัติงานของตนได้อย่างได้ผลแล้ว ก็จะส่งเสริมให้การกำกับ ตรวจสอบของรัฐบาลเป็นไปตามความราบรื่น โดยที่ อปท. จะมีอิสระในการบริหารจัดการตามภารกิจของตน อีกทั้งจะทำให้กระบวนการตรวจสอบของภาคประชาชนมีโอกาสที่จะเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในกระบวนการปกครองตนเองระดับท้องถิ่นตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญฉบับปฏิรูปการเมือง และสอดคล้องกับ อุทัย ดุลยเกษม (2544: 77) ได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมว่า การพัฒนาตามหลักการมีส่วนร่วมของประชาชนหรือการพัฒนาชนบทโดยชาวชนบท ก็คือ กระบวนการพัฒนาชนบทที่ประชาชนชาวชนบท สามารถรวมกลุ่มกันเป็นองค์กรของตนเอง มีจุดประสงค์ที่จะแก้ปัญหาของชนบท ตั้งแต่ขั้นการศึกษาปัญหา การกำหนดโครงการ การลงมือปฏิบัติ การประเมินผล และการสรุปบทเรียนด้วยตนเองของเขาเอง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีมีภารกิจหน้าที่ส่วนตัวหรือกิจวัตรประจำวันที่ต้องปฏิบัติงานค่อนข้างมาก และสตรีอาจมองว่าการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลเป็นหน้าที่หรือภารกิจของผู้ชายมากกว่า จึงอาจทำให้สตรีในตำบลมีส่วนร่วมในการประเมินผลอยู่ในระดับปานกลาง

5. อายุ จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 50 - 59 ปี จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสิริพัฒน์ ลากจิตร์ (2550: 40) พบว่า อายุมีความสัมพันธ์กับระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน สอดคล้องกับแนวคิดของ Alvin Bertrand พบว่า ปัจจัยทางวัฒนธรรมของประชาชนที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วม ได้แก่ ลักษณะของบุคคล คือ อายุ เพศ สถานภาพทางสังคม อาชีพ การศึกษา ถิ่นที่อยู่อาศัย ระยะเวลาในท้องถิ่น ค่านิยม และทัศนคติ ในประเด็นเดียวกัน Cohen และ Uphoff (1980 อ้างถึงใน สิริพัฒน์ ลากจิตร์, 2550: 40) ได้กล่าวถึงภาวะแวดล้อมที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน คือ ปัจจัยกายภาพและชีวภาพ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ ปัจจัยทางการเมือง ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางวัฒนธรรม และปัจจัยด้านประวัติศาสตร์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่มีอายุมากส่วนใหญ่ประสบอุบัติเหตุ มีวิญญู และ ทุพวิญญูภาวะในด้านต่าง ๆ ที่สามารถตัดสินใจเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ด้วยตนเอง และมีความพร้อมเพื่อการมีส่วนร่วมในทุกด้าน ทั้งด้านกายภาพ สติปัญญา และการรับรู้ที่จะนำไปสู่การตัดสินใจในการมีส่วนร่วมในการบริหารท้องถิ่น เพื่อร่วมในการรับผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น จึงอาจทำให้สตรีที่มีอายุตั้งแต่ 50 - 59 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

6. ระดับการศึกษา จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเรวีญา จำปากุล (2550: บทคัดย่อ) พบว่า การศึกษา อายุ รายได้ อาชีพ ภูมิฐานะ พื้นฐานทางการเมืองของครอบครัว ประสบการณ์เป็นผู้นำ การสนับสนุนจากเจ้าหน้าที่ การเป็นสมาชิกกลุ่มการฝึกอบรม และความรู้ความเข้าใจเรื่องการเมือง และวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกับบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่ไม่ได้รับการศึกษาส่วนใหญ่ทำงานในพื้นที่หรือว่างงาน ทำให้มีโอกาสใกล้ชิดและเข้ามามีส่วนร่วมกับการพัฒนาตำบลมากกว่า และมีเวลารว่างในการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต. จึงอาจทำให้สตรีที่ไม่ได้รับการศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

7. อาชีพ จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีอาชีพรับจ้างจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด คล้องกับขวัญชัย น้ำสมบูรณ์ (2553: บทคัดย่อ) พบว่า ประชาชนในเขตตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพ เช่น ค้าขาย ธุรกิจส่วนตัว แม่บ้าน เป็นต้น ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม พบว่า ในภาพรวมการมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่มีอาชีพรับจ้าง มีความเป็นอิสระ มีความคล่องตัว ทำงานเป็นเวลาแน่นอน ซึ่งอาจเป็นสาเหตุให้สตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีความสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมต่อการบริหารงานของ อบต. จึงอาจทำให้สตรีที่มีอาชีพรับจ้างมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมาก

8. รายได้ จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล หนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเพียงใจ สิงห์คำ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคำไฮ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคำไฮ สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่างกันจะมีส่วนร่วมทางการเมืองต่างกัน ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่มีรายได้น้อยต้องการความช่วยเหลือจาก อบต. เพื่อให้ตนเองและครอบครัวมีรายได้เพิ่มขึ้น จากการส่งเสริมอาชีพของ อบต. จึงอาจทำให้สตรีที่มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนไม่เกิน 5,000 บาท มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล อยู่ในระดับมากที่สุด

9. ระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีระยะเวลาอาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 - 7 ปี จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับเพียงใจ สิงห์คำ (2556: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคำไฮ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า ระยะเวลาที่เข้าอาศัยอยู่แตกต่างกันมีผลกับการเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองของสตรี ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่มีระยะเวลาที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 - 7 ปี ซึ่งเป็นระยะเวลานานพอสมควร ทำให้มีความคุ้นเคย มีความรักในท้องถิ่น ต้องการเห็นถึงการพัฒนาและการเปลี่ยนแปลงภายในท้องถิ่นของตน จนเกิดความตระหนักและให้ความสำคัญต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นค่อนข้างมาก จึงอาจทำให้สตรีที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ 6 - 7 ปี มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมาก

10. การรับฟังข้อมูลข่าวสาร จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับจรรยา รักษาศรี (2555: 31) การให้ข้อมูลข่าวสารถือเป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในระดับต่ำที่สุด แต่เป็นระดับที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นก้าวแรกของการที่ภาคราชการจะเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้าสู่กระบวนการมีส่วนร่วมในเรื่องต่าง ๆ วิธีการให้ข้อมูลสามารถใช้ช่องทางต่าง ๆ เช่น เอกสารสิ่งพิมพ์ การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อต่าง ๆ ได้แก่ การจัดนิทรรศการ จัดหมายข่าว การจัดงานแถลงข่าว การติดประกาศ และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ เป็นต้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่ได้รับข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่น จะได้รับความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการพัฒนาตำบลของ อบต. มาก จึงทำให้เกิดความสนใจเกี่ยวกับการพัฒนาตำบล จึงอาจทำให้สตรีที่มีการรับฟังข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด

11. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต. จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ อบต. ระดับมาก จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของเวริญา จำปากุล (2550: บทคัดย่อ) ได้ศึกษาเรื่อง สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง พบว่า ความรู้ความเข้าใจในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกับบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากความรู้ความเข้าใจที่สตรีได้รับจาก อบต. อาจเป็นความรู้ความเข้าใจในเชิงลบ ทำให้เกิดทัศนคติที่ไม่ดีกับ อบต. จึงอาจทำให้สตรีที่มีความรู้ความเข้าใจระดับมากมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับปานกลาง

12. การได้รับผลตอบแทน จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่ได้รับผลตอบแทนบางครั้ง (เช่น ของขวัญ ของที่ระลึก ค่าเบี้ยประชุม ค่าเบี้ยเลี้ยง) จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับอนุภาพ ภิรลภ (2528 อ้างถึงในสิริพัฒน์ ลากิจตร, 2550: 38) เห็นว่าปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน ได้แก่ ความเกรงใจผู้ที่มีสถานภาพที่สูงกว่า ความต้องการเป็นกลุ่มเป็นพวก ความเชื่อในตัวผู้นำ ความใกล้ชิดกับเจ้าหน้าที่ของรัฐ การคำนึงถึงผลประโยชน์ตอบแทน

การยอมรับแบบอย่าง ความไม่พอใจต่อสภาพแวดล้อม การยอมรับในอำนาจรัฐ และฐานะทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้ เนื่องมาจากการให้ผลตอบแทนบางครั้งอาจเป็นแรงจูงใจให้สตรีที่เคยได้รับผลตอบแทนเข้ามามีส่วนร่วมกับ อบต.มากขึ้น มีความสนใจและให้ความสำคัญกับการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของ อบต.มากขึ้น จึงอาจทำให้สตรีที่ได้รับผลตอบแทนบางครั้งมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด

13. การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของ อบต. จากผลการศึกษาพบว่า การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของสตรีจะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับจรรยา รักษาศรี (2555: บทคัดย่อ) ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขต อบต.เตย อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่น โดยรวมอยู่ในระดับน้อย ทั้งในด้านระบบสาธารณสุข ปลอดภัย ด้านศึกษา ด้านศาสนา วัฒนธรรมนันทนาการและประเพณีท้องถิ่น ด้านสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากการที่ อบต.เปิดโอกาสให้สตรีเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลน้อยนั้น จึงทำให้สตรีต้องการรับทราบข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับ อบต. ต้องการติดตามการปฏิบัติงานของ อบต. เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลการบริหารงานในด้านต่าง ๆ จึงอาจทำให้การเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของ อบต. มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมาก

14. ประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต. จะมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับวิญา จำปากุล (2550: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง พบว่า ประสบการณ์มีความสัมพันธ์เกี่ยวพันกันกับบทบาทสตรีในการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่น แต่องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรมีการประชาสัมพันธ์ถึงบทบาทหน้าที่การบริหารจัดการ และกระตุ้นให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต.นั้น ได้มีโอกาสรับทราบถึงการดำเนินงานของ อบต.ที่ชัดเจน เป็นรูปธรรม ซึ่งการจัดซื้อจัดจ้างจะเป็นการพัฒนาตำบลในด้านสาธารณสุข ปลอดภัย ทำให้ประชาชนในตำบลมีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น จึงอาจทำให้สตรีที่มีประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการจัดซื้อจัดจ้างของ อบต.มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด

15. ความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบล จากผลการศึกษาพบว่า สตรีที่มีความถี่ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลมากกว่า 10 ครั้ง มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับสิริพัฒน์ ลาภจิตร (2550: บทคัดย่อ) วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน อบต. อำเภวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยด้านบุคคล ปัจจัยด้านชุมชน และปัจจัยด้านองค์การ มีความสัมพันธ์และมีผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงาน อบต. หากระดับการมีส่วนร่วมกิจกรรมใดสูงก็จะพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของกิจกรรมอื่นสูงตามกันด้วย ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากสตรีที่มีความถี่หรือประสบการณ์ในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลมากนั้น ย่อมมีความรู้ความเข้าใจในการทำงานเข้าใจในสภาพแวดล้อมและสังคมภายในตำบลเป็นอย่างดี รวมทั้งมีความรักในท้องถิ่นที่ตนอาศัยอยู่ ตลอดจนมีความปฏิสัมพันธ์กับคนในตำบล จึงมีโอกาสในการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม หรือเป็นผู้ชักจูงผู้อื่นให้เข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น จึงอาจทำให้สตรีที่มีความถี่ในการมีส่วนร่วมมากกว่า 10 ครั้ง มีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลหนองอ้อ อยู่ในระดับมากที่สุด

7. ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งนี้ คือ อบต.ควรเปิดโอกาสให้สตรีทุกกลุ่มเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น โดยเฉพาะสตรีในกลุ่มผู้สูงอายุให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลมากขึ้น เนื่องจากมีเวลา ความรู้และประสบการณ์ โดยเพิ่มสัดส่วนสตรีในตำแหน่งคณะกรรมการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ในด้านการดำเนินงานและการติดตามประเมินผลทั้งในระดับหมู่บ้านและตำบลให้มากขึ้น และให้ความสำคัญและกระตุ้นให้แสดงบทบาทตามหน้าที่ที่ได้รับอย่างแท้จริง ควรประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร

ฝึกอบรม ศึกษาดูงาน เพิ่มโอกาสการมีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลของสตรีอย่างเท่าเทียมกันโดยเสริมสร้างศักยภาพสตรีให้มีความพร้อมความรู้ ความเข้าใจ ปฏิบัติงาน อุดมการณ์ ค่านิยม จริยธรรม วัฒนธรรม ประชาธิปไตยและธรรมาภิบาล ควรสนับสนุนการจัดตั้งองค์กรหรือกลุ่มสตรีต่าง ๆ เพื่อผลักดันให้สตรีมีบทบาทเกี่ยวกับกิจกรรมของตำบล โดยให้เริ่มมีบทบาทตั้งแต่เริ่มต้นกระบวนการจนกระทั่งสิ้นสุดการดำเนินการขั้นตอนสุดท้าย สำหรับการวิจัยในครั้งต่อไป ควรศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมในหลายมิติทั้งด้านรูปแบบ เทคนิค และกระบวนการ ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จหรือเป็นอุปสรรคของการมีส่วนร่วมของสตรีต่อการพัฒนาท้องถิ่น และแนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของสตรีในการพัฒนาท้องถิ่นในรูปแบบองค์กรต่าง ๆ ได้แก่ กลุ่มอาสาสมัคร ฯลฯ ซึ่งถือเป็นกลไกหนึ่งในการทำงานแบบมีส่วนร่วม

8. เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น. (2550). **มาตรฐานการส่งเสริมการพัฒนาสตรี**. สืบค้นวันที่ 7 เมษายน 2556 จาก http://www.thailocaladmin.go.th/work/e_book/eb1/std210550/17/17.html
- กัลยา วานิชย์บัญชา.(2545). **การวิเคราะห์สถิติ : สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย**. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชัย น้ำสมบุญ. (2553). **การมีส่วนร่วมของประชาชนตำบลพระปฐมเจดีย์ อำเภอเมือง จังหวัดนครปฐม**. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต.
- จรรยา รักษาศรี. (2555). **แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาท้องถิ่นในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลเตย อำเภอม่วงสามสิบ จังหวัดอุบลราชธานี**. การค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการพัฒนาท้องถิ่น บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- เพียงใจ สิงห์คำ. (2556). **การมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นของสตรีในเขตเทศบาลตำบลคำไฮ อำเภอเมือง จังหวัดหนองบัวลำภู**. ภาคนิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- เรวีญา จำปากุล. (2550). **สตรีกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองท้องถิ่นในเขตจังหวัดระยอง**. รายงานค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วีระชาติ เมืองใจ. (2552). **ปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเวียงฝาง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่**. การศึกษาอิสระ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่.
- สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2555). **แผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559**. สืบค้นจาก <http://www.human.police.go.th>.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2555). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555 - 2559**. สืบค้นจาก <http://www.nesdb.go.th/Default.aspx?tabid395>.
- สำนักเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2547). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540**. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร.
- สิริพัฒน์ ลากจิต. (2550). **ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจมีส่วนร่วมของประชาชนในการสนับสนุนการบริหารงานอบต. อำเภอวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี**. วิทยานิพนธ์ รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- องค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ. (2559). **แผนพัฒนาตำบลสามปี (พ.ศ. 2559 - 2561)**. ราชบุรี: งานนโยบายและแผนสำนักปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลหนองอ้อ.